

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat leden van de Mobiele Eenheid (ME) en leden van een aanhoudingseenheid (AE) van het regionale politiekorps Gelderland-Zuid in de nacht van 31 december 2005 op 1 januari 2006 met gebruik van geweld zijn opgetreden tegen hem en zeven andere mensen die zich in zijn gezelschap bevonden, zonder hen na een gegeven waarschuwing afdoende in de gelegenheid te stellen om zich eerst uit de voeten te maken.

Verzoeker klaagt er verder over dat het regionale politiekorps Gelderland-Zuid in de interne klachtenprocedure niet jegens hem heeft erkend dat de charge tegen hem van de ME/AE de tweede was die in die nacht in zijn woonplaats had plaatsgevonden.

Beoordeling

Algemeen

1. Bij brief van 9 januari 2006 diende verzoeker een klacht in bij het regionale politiekorps Gelderland-Zuid. Volgens verzoeker liep hij op 1 januari 2006 rond 3.00 uur met een aantal vrienden van zijn erf naar de Dorpsstraat om honderd meter verderop zijn buurman een gelukkig nieuwjaar te wensen. Bij de telefooncel in de Dorpsstraat brandde een vuur. Verzoeker zag drie ME-bussen in de Dorpsstraat die aanvankelijk stopten. Na een paar minuten reden er volgens verzoeker twee door.

Verzoeker stelde dat hij een commando hoorde van de ME, dat de jeugd wegliep dan wel al weg was en dat hij een klap kreeg nog voordat de ME was uitgesproken. Volgens verzoeker werden zijn vrienden en hij een laantje ingedreven en liep een zwangere vrouw tegen een paaltje aan. Hierop deed zij een stap terug, waarna zij een duw van de ME kreeg. Verzoeker zei tegen de ME dat zij kalm moesten doen, waarna hij opnieuw een klap kreeg. De groep werd in de richting van verzoekers boerderij gedreven en de ME'ers kwamen voorbij om een man (J.) uit de groep aan te houden. De rest van de groep werd in de struiken geduwd. De vriendin van J. bood weerstand en werd in haar gezicht gepakt en op de grond gegooid, aldus verzoeker.

Na enige minuten liep verzoeker terug naar de ME-bus om uitleg te vragen aan een leidinggevende, maar hij kreeg te horen dat hij moest maken dat hij wegwam.

2.1 Nadat informele klachtbehandeling niet tot een voor verzoeker bevredigende uitkomst had geleid, werd verzoekers klacht voorgelegd aan de korpsbeheerder. In dat kader hield de klachtencommissie op 21 november 2006, 12 december 2006 en 27 maart 2007 hoorzittingen om alle betrokkenen te horen.

2.2 Verzoeker verklaarde tijdens de hoorzitting dat hij in de nieuwjaarsnacht met een aantal vrienden naar buiten was gegaan om kennissen, die honderd meter verderop wonen, gelukkig nieuwjaar te wensen. Op straat brandde een vuur, maar daar was inmiddels niemand meer. Verzoeker zag aanvankelijk drie ME-bussen op straat, maar op het moment dat zij gingen lopen was er nog maar één bus ter plaatse. Ter hoogte van het vuur vorderde de ME hen eenmaal per megafoon weg te gaan, anders zou er geweld worden gebruikt. Verzoeker stelde dat voordat zij de gelegenheid kregen hierop te reageren, zij een straatje in werden gejaagd en klappen kregen. Ook werd J. aangehouden. Dit gebeurde volgens verzoeker met grof geweld, terwijl zij nergens mee te maken hadden en amper drie minuten buiten waren. Verzoeker was zelf tweemaal met een vuist op zijn rug en schouders gestompt en er werd een vrouw tegen de grond gewerkt. Even later ging verzoeker vragen wat dit allemaal te betekenen had, maar hij werd direct weggejaagd.

Verzoeker verklaarde dat deze charge uitsluitend gericht was tegen de groep van acht personen, waarvan hij deel uitmaakte.

2.3 Betrokken politieambtenaar R., die de bewuste nacht het commando voerde over de AE, verklaarde dat de politiecommandant had besloten de AE en ME in Bruchem in te zetten omdat er een groot vuur werd gestookt en er een agressieve sfeer heerste. Toen de ME was gearriveerd, vorderde de ME-commandant de zeker dertig aanwezigen eenmaal weg te gaan. Hierna hebben de ME'ers een linie gevormd en kozen de meeste aanwezigen ervoor weg te gaan, aldus R. Enkelen zijn met de wapenstok in hun rug geprikt om weg te gaan. Toen zij J. "vieze vuile kankerlijers" tegen de politie hoorden zeggen, is J. meteen door twee AE'ers aangehouden. Zij moesten daarbij volgens R. worden afgeschermd, ook door ME'ers, omdat omstanders zich met deze aanhouding bemoeiden.

Volgens R. heeft iedereen na de vordering genoeg tijd gehad om zich uit de voeten te maken.

2.4 Betrokken politieambtenaar B., die tijdens de jaarwisseling dienst had als adjunct-teamchef in de Bommelerwaard, verklaarde dat hij die nacht om 3.46 uur de melding kreeg dat er in de Dorpsstraat autobanden in brand waren gestoken. Er ging politie ter plaatse en de politieambtenaren werden bekogeld met vuurpijlen. Toen de ME ter plaatse kwam, is een groep van dertig à veertig personen gevorderd weg te gaan. Hierop is een aantal mensen het straatje in geleid, waar de groep van verzoeker vandaan kwam.

Volgens B. is ongeveer een half uur na deze melding en na deze eerste charge, J. aangehouden (die tot de groep van verzoeker behoorde; N.o.). B. wist zich te herinneren dat deze groep uit veel meer dan acht personen bestond. B. verklaarde dat er nog meer branden in Bruchem waren en dat er wellicht nog een tweede charge heeft

plaatsgevonden. Maar volgens B. is J. tijdens de eerste charge aangehouden.

2.5 Betrokken politieambtenaar H., die die nacht als sectiecommandant van de ME de leiding over de AE en ME had, verklaarde dat hij die nacht tweemaal van de groep had gevorderd om weg te wezen en dat er anders geweld zou worden gebruikt. Hierop zijn door de ME'ers twee linies geformeerd. Volgens H. is een deel van de groep naar links en een deel van de groep naar rechts gedreven, zodat de brandweer het vuur kon blussen.

H. verklaarde dat de groep uit zeker dertig tot vijftig personen bestond. Wanneer er slechts acht personen aanwezig waren geweest, had hij die vordering beslist niet gegeven, aldus H. Hij was zelf ter hoogte van het vuur gebleven, maar had niet van de ME'ers gehoord dat er was geslagen.

2.6 Betrokken politieambtenaar G., die de bewuste nacht als AE'er optrad, verklaarde dat hij ter plaatse een groep van vijftig tot zestig mensen aantrof, van wie een aantal met zeer zwaar vuurwerk in de weer was. De situatie was volgens G. levensgevaarlijk en omdat de AE'ers nauwelijks beschermd waren tegen dit geweld, is ook de ME opgeroepen.

De ME-commandant heeft volgens G. tweemaal per megafoon luid en duidelijk gezegd dat iedereen zich moest verwijderen en dat er anders geweld zou worden gebruikt. Hierop hebben de ME'ers een linie gevormd en zijn in loopas voorwaarts gegaan. Zelf liep G. als AE'er tijdens deze charge aan de zijlijn mee. Met de wapenstok zijn enkele prikken uitgedeeld, aldus G. Volgens G. is het in deze situatie onmogelijk onderscheid te maken tussen raddraaiers en mensen die niets kwaads in de zin hebben.

G. verklaarde voorts dat de charge in de richting van het paadje ging en dat ongeveer de helft van de mensen wegging. Ongeveer dertig mensen bleven achter.

Toen G. op een gegeven moment bij dat paadje iemand "vuile kankerlijers" hoorde schelden, heeft hij deze persoon samen met zijn collega Le. aangehouden en naar een politiebus gebracht. Hierbij zijn zij afgeschermd door andere collega's. G. herinnerde zich niet toen een aparte groep van acht personen te hebben waargenomen.

2.7 Betrokken politieambtenaar Le., die de bewuste nacht als AE'er aanwezig was om de groep te observeren, verklaarde dat hij twee keer ternauwernood aan een vuurpijl wist te ontsnappen. Toen de ME ter plaatse kwam, was er nog een grote groep aanwezig bij het vuur, waarvan de samenstelling wisselde in grootte. Ondanks dat er twee keer werd gevorderd om weg te gaan, bleef de groep volgens Le. op ongeveer tien meter van het vuur staan. De ME is toen in linie voorwaarts getrokken en de AE'ers liepen langs de zijlijn mee. Hier en daar deelden de ME'ers prikken uit met de wapenstok, aldus Le.

Toen Le. iemand duidelijk hoorbaar "kankerlijers" hoorde roepen, hebben collega G. en hij die persoon aangehouden, waarbij zij werden afgeschermd door collega's.

2.8 Betrokken politieambtenaar Ho., die de bewuste nacht de commandant was bij de charge van de ME in Bruchem, verklaarde dat zij op een gegeven moment in opdracht van sectiecommandant H. een linie heeft geformeerd waar niemand doorheen kon komen. Ho. heeft H. twee keer duidelijk horen roepen dat iedereen zich moest verwijderen en dat er anders geweld zou worden gebruikt. Volgens Ho. bestond de groep uit vijftig tot zeventig mensen. Zij heeft niet kunnen zien of zich mensen bij de groep hebben gevoegd die er aanvankelijk niet bij waren, maar dit is volgens Ho. wel mogelijk. Ho. verklaarde dat er alleen met de wapenstokken is geprikt door ME'ers en gaf aan haar hand ervoor in het vuur te steken dat geen van haar collega's heeft geslagen. De helft van de mensen verwijderde zich tijdens de charge van de plek en ongeveer dertig lastige mensen bleven achter, aldus Ho.

Volgens Ho. is de ME die avond maar één keer in Bruchem opgetreden.

3. Nadat de klachtencommissie alle betrokkenen uitvoerig had gehoord, bracht zij op 23 april 2007 advies uit aan de korpsbeheerder. Het was de klachtencommissie duidelijk geworden dat er die bewuste nacht ernstige ongeregeldheden in Bruchem waren waardoor een ME-optreden was gerechtvaardigd. Volgens de klachtencommissie is het inherent aan een dergelijk optreden dat er van de aanwezigen weinig meer hoeft te worden getolereerd en er met straffe hand orde op zaken mag worden gesteld.

Volgens de betrokken politieambtenaren is er ter plaatse één charge uitgevoerd, die gericht was tegen een groep van ongeveer dertig personen, onder wie zich het gezelschap van verzoeker moet hebben bevonden. Volgens de betrokken politieambtenaren is het ondenkbaar dat de ME een charge tegen slechts acht personen uitvoert.

Verzoeker heeft echter met grote stelligheid verklaard dat de charge van de ME uitsluitend gericht was tegen "zijn" groep, die zich op dat moment op geen enkele wijze had misdragen. Volgens verzoeker was er dan ook geen enkele aanleiding voor de ME om op te treden.

De klachtencommissie constateerde dat zij uitvoerig heeft geprobeerd vast te stellen wat er precies is gebeurd, maar dat zij daarin echter niet is geslaagd. Het was niet duidelijk geworden of tegen verzoeker en zijn groep als aparte groep van acht personen door de ME was opgetreden of dat verzoekers groep als deel van de grotere groep bij het ME-optreden betrokken is geraakt. De standpunten bleven zo wezenlijk tegenover elkaar staan dat de klachtencommissie de korpsbeheerder adviseerde zich te onthouden van een oordeel over de klacht.

4. De korpsbeheerder liet verzoeker bij brief van 25 mei 2007 weten het advies van de klachtencommissie over te nemen en zich van een oordeel te onthouden.

I. Ten aanzien van het geweldgebruik

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de ME en de AE in de nacht van 31 december 2005 op 1 januari 2006 met geweld zijn opgetreden jegens hem en zeven anderen zonder hen na een gegeven waarschuwing afdoende in de gelegenheid te stellen zich uit de voeten te maken.

2.1 De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman bij brief van 6 december 2007 laten weten dat er de bewuste nacht ernstige ongeregeldheden in Bruchem waren. Rond 3.45 uur was er een groot, illegaal vuur en er werden vuurpijlen en zwaar vuurwerk op de aanwezige brandweer en politie afgevuurd. Die nacht werden 22 ME'ers en 8 AE'ers ingezet en is de ME in linie opgetreden, waarbij de AE'ers langs de zijlijn meeliepen. De korpsbeheerder heeft gesteld dat het inherent aan een ME-optreden is dat er weinig meer van de aanwezigen hoeft te worden getolereerd en dat er met straffe hand orde op zaken mag worden gesteld.

Ongeveer de helft van de groep is tijdens de charge zelf weggegaan en er bleven ongeveer dertig (lastige) mensen achter, aldus de korpsbeheerder.

Volgens de korpsbeheerder heeft sectiecommandant H. de groep omstreeks 3.45 uur voorafgaand aan de inzet twee maal per megafoon gevorderd weg te gaan, en gewaarschuwd dat er anders geweld zou worden gebruikt. Blijkens de lezing van verzoeker moet verzoeker één van deze vorderingen hebben gehoord, aldus de korpsbeheerder. De totale tijd tussen de eerste vordering en het commando charge bedraagt volgens de korpsbeheerder tweeënehalve minuut.

Ten aanzien van de groep van verzoeker zijn er volgens de korpsbeheerder twee scenario's mogelijk. De groep van verzoeker kan op enig moment onderdeel zijn gaan uitmaken van de grote groep bij het illegale vuur, tijdens of voorafgaand aan de vorderingen. Ook kan het zijn dat de groep van verzoeker in tegengestelde richting liep en tijdens de charge de groep tegemoet is gelopen die werd verdreven.

De korpsbeheerder heeft voorts aangegeven dat ME-optreden zich tot een massa mensen richt en dat raddraaiers en niet-raddraaiers niet meer gesplitst kunnen worden. Dit onderstreept het grote belang van een duidelijke waarschuwing aan alle aanwezigen om zich van de plaats te verwijderen. Het is niet onwaarschijnlijk dat de groep qua omvang en samenstelling in beweging is geweest.

Het zou volgens de korpsbeheerder kunnen dat de groep van verzoeker onvoldoende tijd heeft gehad om weg te komen. Dan komt het er gezien de noodzaak van het politieoptreden op neer dat de groep op het verkeerde moment op de verkeerde plaats aanwezig was. Hiervan kan de politie naar mening van de korpsbeheerder in redelijkheid geen verwijt worden gemaakt.

Daarnaast komt aan de burger die wordt geconfronteerd met een dergelijk politieoptreden een zekere eigen verantwoordelijkheid toe waar het betreft (het vermijden van) het risico om betrokken te raken bij eventueel geweldgebruik. Verzoeker heeft zelf verklaard dat hij heeft gezien dat er verderop iets aan de hand was en heeft ME-bussen gesignaleerd. In dit verband mocht van de groep verwacht worden dat zij, zo enigszins mogelijk, de plaats van het (mogelijke) politieoptreden tijdig had verlaten dan wel daar niet aanwezig was, ongeacht of de politie daar al dan niet om vraagt (rapport Nationale ombudsman 1999/453), aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2 Op het meldingsformulier geweldsaanwending staat onder meer vermeld dat het voorval zich voordeed op 1 januari 2006 om 3.46 uur en dat er bijzonder optreden van de ME en AE heeft plaatsgevonden. Tijdens dit optreden is gebruik gemaakt van fysiek geweld, de korte en de lange wapenstok en van dreiging.

3. In reactie op het standpunt van de korpsbeheerder heeft verzoeker bij brief van 24 januari 2008 laten weten dat "zijn groep" nooit bij de groep van dertig lastige mensen aanwezig is geweest. Volgens verzoeker zijn zij pas de straat opgegaan toen twee auto's AE/ME waren weggereden en de charge was beëindigd. Eén daarvan is de linkerkant op gereden en de andere is de rechterkant op gereden. Toen zij ter hoogte van het vuur liepen, heeft verzoeker gekeken of er hout van hem was verstookt. Op dat moment kwam de eerste waarschuwing, vloog de deur van de auto al open en kregen zij er van langs, aldus verzoeker.

Volgens verzoeker heeft de politie absoluut niet twee keer gevorderd weg te gaan, maar hebben de politieambtenaren er meteen op los geslagen.

4.1 Op 24 april 2008 heeft er op het Bureau Nationale ombudsman een hoorzitting plaatsgevonden, waarbij verzoeker, politieambtenaar P. (zij was namens de korpsbeheerder aanwezig) en de betrokken politieambtenaren B., Ho., Le. en G. aanwezig waren. Tijdens deze hoorzitting - onder leiding van de substituut-ombudsman mr. F.J.W.M. van Dooren - heeft verzoeker onder meer verklaard dat hij en zijn vrienden pas richting het vuur zijn gelopen toen zij twee ME-bussen hadden zien weggrijden. Op het moment dat zij bij het vuur aankwamen, hoorden zij één commando en vloog de ME-bus open, aldus verzoeker. Voorts heeft verzoeker verklaard dat hij op dat moment absoluut geen jeugd heeft gezien en dat hij een klap heeft gekregen voordat de ME was uitgesproken. De groep werd een straatje ingedreven en toen zij vanwege een paaltje een stap terug deden, kregen zij volgens verzoeker weer klappen van de ME. Toen J. dit zag, zei hij "kankerlijers" tegen de politie. Verzoeker heeft gesteld niet te hebben gezien dat iemand uit zijn groep zich met de aanhouding van J. bemoeide, maar dat de vriendin van J. dat wel zal hebben gedaan.

Verzoeker heeft verder gesteld dat het hele verhaal van de politie niet klopt. Zijn groep is nooit bij de jeugd geweest. Er wordt volgens hem telkens gesproken over een groep van

dertig tot vijftig personen, maar zijn groep bestond uit acht personen. Op het moment dat hij bij het vuur stond te kijken of er ook hout van hem verstookt werd, werd er geroepen "hier spreekt de politie", waarna de deur van de bus openvloog en zij er meteen van langs kregen en een straatje in werden gedreven.

Verzoeker heeft gesteld bij zijn standpunt te blijven dat er reeds een charge had plaatsgevonden toen zijn groep naar buiten kwam. De jeugd is volgens hem weggejaagd en hij heeft er de klappen voor gekregen.

4.2 Betrokken politieambtenaar B. heeft tijdens de hoorzitting onder meer verklaard dat er een vuur was in Bruchem en dat hij daar zelf gezien heeft dat burgers doelbewust vuurpijlen op de aanwezige politieambtenaren afvuurden. B. heeft toen verzocht om inzet van de AE en ME.

Desgevraagd heeft B. verklaard dat hij de persoon is die in een mutatie heeft vermeld dat er die nacht nog een charge is uitgevoerd door de ME. B. heeft gesteld dat hij via zijn oortje door had gekregen dat er elders in Bruchem nog wat aan de hand was waarbij de ME betrokken was, en dat hij dit heeft vertaald als dat er nog een charge was.

4.3 Betrokken ambtenaar Ho. heeft tijdens de hoorzitting onder meer verklaard dat zij over één groep van de ME de leiding had. Volgens haar heeft de sectiecommandant tweemaal duidelijk gevorderd dat burgers zich moesten verwijderen. Er moest een veilige situatie worden gecreëerd zodat de brandweer het vuur kon gaan blussen, aldus Ho.

Nadat het commando was gegeven dat burgers zich moesten verwijderen, kregen de ME'ers het commando om uit de auto te komen en een linie te vormen. Vervolgens heeft de ME een charge uitgevoerd en in die charge is J. aangehouden.

Desgevraagd heeft Ho. verklaard dat het verslag dat van die nacht is opgemaakt, niet klopt ten aanzien van het tijdsverloop. Zij heeft benadrukt dat 3.46 uur het tijdstip is dat de brand werd gemeld, waarna eerst politieambtenaar B. ter plaatse kwam en vervolgens de ME en AE zijn ingezet. Dit geldt ook voor het meldingsformulier geweldsaanwending. Op dat formulier wordt volgens Ho. altijd het tijdstip van de melding vermeld en niet het tijdstip dat daadwerkelijk geweld werd toegepast.

De aanhouding van J. viel volgens Ho. samen met de charge.

Ho. heeft gesteld het verhaal van verzoeker - dat er twee ME-bussen wegreden en er één achterbleef - niet te begrijpen. Volgens haar treedt de ME niet anders op dan met de hele sectie. Zij heeft stellig verklaard een integer politievrouw te zijn en dat verzoeker haar in haar ziel raakt wanneer hij zegt dat zij niet de waarheid spreekt.

Ho. heeft voorts laten weten dat toen zij ter plaatse waren, er één heel grote groep van zeker veertig mensen aanwezig was. Op dat moment wordt niet bekeken wie er wel bij die

groep hoort en wie niet. Ho. heeft beaamd dat het heel goed mogelijk is dat verzoeker net voor de charge naar buiten is gekomen en de vordering niet heeft gehoord, en vervolgens als onderdeel van de grote groep is aangezien.

Desgevraagd heeft Ho. laten weten dat toen de brandweer het vuur had geblust, zij het commando hebben gekregen om weer in het voertuig plaats te nemen. Haar groep is in Bruchem achtergebleven en is meteen in het dorp gaan surveilleren. Daar is de ME nog wel opgetreden, maar dit optreden was volgens Ho. geen charge. De ME is daarbij wel de bus uitgegaan om aanhoudingen te verrichten.

Ho. heeft gesteld dat de ME niet ter plaatse wil achterblijven omdat dat alleen maar mensen aantrekt.

4.4 Tijdens de hoorzitting heeft politieambtenaar P. onder meer verklaard dat zij bij het opstellen van de reactie van de korpsbeheerder een fout heeft gemaakt, welke zij wil rechtzetten. 3.46 uur is niet het tijdstip van de charge geweest, maar het tijdstip van de melding.

4.5 Betrokken politieambtenaar G. heeft tijdens de hoorzitting onder meer verklaard dat de groep tijdens de charge het paadje in is gedreven en dat J. toen is aangehouden. Dit alles heeft volgens G. binnen zo'n twee minuten plaatsgevonden.

Voorts heeft G. gesteld dat op het moment dat J. is aangehouden, de sectie ME en groep AE samen zijn opgetreden. Daarna zijn zij door het dorp gereden, hetgeen volgens G. ook blijkt uit de aanhoudingstijdstippen van overige aanhoudingen die nacht. Het kan dus niet zo zijn dat er één ME-bus is achtergebleven en tegen de groep van verzoeker is opgetreden, aldus G.

4.6 Betrokken politieambtenaar Le. heeft tijdens de hoorzitting onder meer verklaard dat hij als één van de eersten in burger aanwezig was bij het vuur en dat er op hem werd gericht met een lawinepijl. De AE heeft volgens Le. behoorlijk lang moeten wachten op de komst van de ME. Nadat de ME-sectie compleet was, zijn volgens Le. de vorderingen gegeven, is de ME uit de bussen gekomen en op linie gaan staan. De AE'ers hebben kort achter de linie gelopen. Le. heeft verklaard dat het tijdsbestek tot aan de aanhouding van J. hooguit twee tot drie minuten was.

Beoordeling

5. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Dit is neergelegd in artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond). Het gebruik van geweld betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Op grond van artikel 8, eerste lid, Politiewet (zie Achtergrond) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening

bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste). Het geweld moet redelijk en gematigd zijn. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

6.1 De Nationale ombudsman beoordeelt allereerst of de politieambtenaren optraden in de rechtmatige uitoefening van hun bediening. Aangezien er ter plaatse een groot vuur werd gestookt, waarbij veel burgers aanwezig waren, plaatst de Nationale ombudsman het optreden van de politieambtenaren binnen het kader van handhaving van de openbare orde. De ME handhaaft samen met andere politieambtenaren de orde bij bijvoorbeeld demonstraties, voetbalwedstrijden en andere activiteiten waarbij veel mensen zijn betrokken. Het optreden in ME-verband vindt in beginsel plaats in bijzondere omstandigheden, die vaak gepaard gaan met agressie of (de dreiging van) geweld. Deze omstandigheden vragen om een groepsgewijs optreden om het beoogde doel, handhaving van de openbare orde, te bereiken.

6.2 Gelet op het door de korpsbeheerder gestelde en de door de betrokken politieambtenaren afgelegde verklaringen is voldoende vast komen te staan dat er ter plaatse veel onrust en agressie heerste, waardoor de brandweer niet in de gelegenheid was het vuur te blussen. Aanvankelijk waren politieambtenaren met de zogenaamde "platte pet" ter plaatse gegaan (hiermee wordt de reguliere surveillance bedoeld), maar die bleken de orde niet te kunnen handhaven. De agressie keerde zich tegen de politie en op de politieambtenaren werden vuurpijlen en ander zwaar vuurwerk gericht. Vervolgens is toestemming gevraagd om de ME in te zetten. Aangezien de brandweer het vuur diende te blussen en hiertoe niet de kans kreeg en het de politie met de platte pet niet lukte om de orde te handhaven, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de ME en de AE terecht zijn ingezet. De politieambtenaren traden dan ook op in de rechtmatige uitoefening van hun bediening door de aanwezigen te vorderen zich van de plaats te verwijderen en een charge uit te voeren.

7. De Nationale ombudsman is het met de korpsbeheerder eens dat het inherent is aan een ME-optreden dat er weinig meer van de aanwezigen hoeft te worden getolereerd en dat er met straffe hand orde op zaken mag worden gesteld. Wel dient er in beginsel aan een charge een duidelijke waarschuwing vooraf te gaan. De verklaringen staan op dit punt lijnrecht tegenover elkaar. Volgens verzoeker heeft de politie geweld tegen hem en de mensen uit zijn groep gebruikt, zonder hen na een gegeven waarschuwing voldoende in de gelegenheid te stellen zich uit te voeten te maken. Volgens de korpsbeheerder en de betrokken politieambtenaren die tijdens de hoorzitting een verklaring hebben afgelegd, heeft de ME eerst twee waarschuwingen gegeven waarna de charge pas is uitgevoerd.

In het algemeen onthoudt de Nationale ombudsman zich van het geven van een oordeel over een (onderdeel) van een klacht indien de stellingen van verzoeker en het

bestuursorgaan lijnrecht tegenover elkaar staan en er geen feiten of omstandigheden zijn waardoor aan één van beide stellingen meer waarde kan worden toegekend.

Gelet op hetgeen de betrokken politieambtenaren tijdens de hoorzitting hebben verklaard, is de Nationale ombudsman ervan overtuigd geraakt dat de ME wel degelijk twee waarschuwingen heeft gegeven. Hiermee wil de Nationale ombudsman echter niet zeggen dat verzoeker een onjuiste verklaring heeft afgelegd. De Nationale ombudsman acht het zeer aannemelijk dat verzoeker en zijn groep op een bepaald moment terecht zijn gekomen in de groep raddraaiers en dat zij slechts een deel van de waarschuwing van de ME hebben gehoord. Er was immers sprake van een chaotische situatie en het politieoptreden ging met grote snelheid gepaard.

De Nationale ombudsman overweegt voorts dat aan verzoeker en de mensen uit zijn groep ook een bepaalde eigen verantwoordelijkheid toekomt voor wat betreft het vermijden van een confrontatie met een eventueel politieoptreden. Verzoeker heeft verklaard de ME bus(sen) ter plaatse te hebben zien staan, alvorens naar het vuur te lopen. Door toch naar het vuur te lopen, heeft verzoeker het risico genomen met de politie in aanraking te komen.

Desondanks betreurt de Nationale ombudsman het dat verzoeker en zijn groep betrokken zijn geraakt bij de door de ME uitgevoerde charge en er geweld jegens hen is gebruikt. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat de politie niet in strijd met het recht op onaantastbaarheid van het lichaam heeft gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van de klachtbehandeling

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie in de interne klachtenprocedure niet jegens hem heeft erkend dat de charge tegen hem de tweede charge was die in die nacht had plaatsgevonden.

2.1 De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman laten weten dat de ME de bewuste nacht één keer één charge heeft uitgevoerd.

De politieambtenaren B. en H. menen zich te herinneren dat de ME later die nacht op een andere plek in Bruchem nogmaals is ingezet. Zij weten dit echter niet zeker en precies meer en het zou ook een ander jaar kunnen betreffen. Het is ook niet meer duidelijk of toen ook gechargeerd is.

Het zou kunnen dat deze klacht voortkomt uit een andere interpretatie van de feiten en dat verzoeker het ME-optreden tegen verschillende groepen als meerdere charges heeft beschouwd aldus de korpsbeheerder. De politie beschouwt het gehele ME-optreden van

3.45 uur echter als één charge tegen één grote groep. Verder zou het kunnen dat verzoeker het eerdere optreden van de AE die avond en/of de eerdere aanwezigheid van de ME ziet als charge, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder heeft geconcludeerd dat er in ieder geval voorafgaand aan de charge tegen deze grote groep (waaronder verzoeker) geen eerdere charge is geweest in Bruchem. De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2 In een mutatie van 1 januari 2006 staat onder meer vermeld dat op een bepaald moment is besloten tot inzet van de ME en de AE. Deze hebben een charge uitgevoerd in de Dorpsstraat en later nog een keer in de wijk, aldus de mutatie. Tijdens de charge en later zijn er drie personen aangehouden.

2.3 In een door R., groepscommandant AE, opgemaakt verslag van de inzet van de AE in Bruchem op 1 januari 2006 staat onder meer het volgende vermeld:

"Nadat de ME commandant via de megafoon het publiek bij het vuur gesommeerd had te vertrekken, zagen wij dat sommige mensen daar gehoor aan gaven. Vervolgens liep de ME in een linie in de richting van het vuur. Enkele mensen werden daar weggedreven.

Wij liepen opzij van de ME linie en hoorden dat een persoon een belediging uitte naar de aanwezige ME-leden. Hij werd daarop aangehouden. Enkele omstanders die de aanhouding dreigden te belemmeren werden daarbij aan de kant geduwd."

2.4 In het proces-verbaal van aanhouding van J. dat op 1 januari 2006 is opgemaakt, staat onder meer vermeld dat de aanhouding om 4.13 uur heeft plaatsgevonden. De reden van aanhouding is volgens dit proces-verbaal dat J. tijdens de charge van de ME "vieze vuile kankerlijers" riep.

2.5 In een verslag van adjunct-teamchef B. staat onder meer het volgende vermeld:

"03.01 G-straat. Caravan in brand. Veel jeugd. Brandweer blust.

03.46 Dorpsstraat. (...) Er wordt doelbewust naar de politie geschoten (...).

Besloten om ME en AE (beschermende kleding) in te zetten. Met een charge is de groep verwijderd. Daarbij zijn klappen gevallen. Door de brandweer is onder begeleiding van de ME de brand geblust en daarna nog drie andere branden in Bruchem. Bij een daarvan heeft de ME nogmaals een charge uitgevoerd.

04.13 Dorpsstraat. Jongeman zegt tegen de ME in linie "kankerlijers". Wordt door AE aangehouden (verd. J.) 06.40 heengezonden.

06.12 B-straat. Brandstapel met autobanden. (...)"

2.6 Politieambtenaar Ha. stuurde de officier van justitie op 2 maart 2006 een nota met daarin een overzicht van het gebruikte geweld tijdens de nieuwjaarsnacht. Hierin staat onder meer het volgende vermeld:

"Locaties: Tijd: Actie politie:

X-sstraat 03.01 Caravan in brand (...) geen actie politie.

Dorpsstraat 03.46 Stapel autobanden in de brand. Politie wordt bestookt met vuurpijlen. Er wordt bewust op politie geschoten. Met beschermende kleding charge uitgevoerd door ME en AE. Daarbij zijn klappen uitgedeeld.

Diverse locaties 04... Diverse branden geblust door brandweer onder begeleiding politie. Er werd daarbij een charge uitgevoerd.

Dorpsstraat 04.13 Aanhouding door AE, naar aanleiding van belediging in richting ME linie."

3. In reactie op het standpunt van de korpsbeheerder heeft verzoeker gesteld dat hij slechts één charge heeft gezien en dat was de charge tegen "zijn groep". Uit navraag was gebleken dat er daarvoor een charge was uitgevoerd tegen een grote groep van zo'n vijftig personen, aldus verzoeker.

4. Tijdens de hoorzitting op 24 april 2008 heeft betrokken ambtenaar B. onder meer verklaard dat hij degene is die de mutatie heeft opgemaakt waarin vermeld staat dat er de bewuste nacht twee charges zijn uitgevoerd. B. heeft aangegeven dat hij had doorgekregen dat er elders in Bruchem nog wat aan de hand was waarbij de ME betrokken was. Dit heeft hij vertaald als dat er nog een charge was, aldus B.

Betrokken ambtenaar Ho. heeft verklaard dat dit geen echte charge is geweest, omdat een charge op linie is, maar dat zij wel de ME-bus zijn uitgegaan om aanhoudingen te verrichten. Ook politieambtenaar G. heeft verklaard dat er geen charges meer zijn geweest die nacht. Wel zijn zij volgens G. aanwezig gebleven in Bruchem en zijn er nog aanhoudingen verricht.

Verder hebben de politieambtenaren P. en Ho. verklaard dat de verschillende stukken van de politie, waarin een tijdspad wordt vermeld, niet kloppen. 3.46 uur is niet het tijdstip van de charge, maar het tijdstip dat de melding van de brand binnenkwam. Pas daarna is B. ter plaatse gegaan en heeft hij verzocht om inzet van de AE en ME.

Verzoeker heeft gesteld dat hij erbij blijft dat er reeds een eerdere charge heeft plaatsgevonden toen zijn groep naar buiten kwam. De jeugd is volgens hem weggejaagd en hij heeft er de klappen voor gekregen.

Beoordeling

5. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit betekent dat politieambtenaren integer dienen te handelen en naar waarheid dienen te verklaren.

6. Zoals hierboven onder I. reeds gesteld, onthoudt de Nationale ombudsman zich in beginsel van het geven van een oordeel over een (onderdeel) van een klacht indien de stellingen van verzoeker en het bestuursorgaan lijnrecht tegenover elkaar staan en er geen feiten of omstandigheden zijn waardoor aan één van beide stellingen meer waarde kan worden toegekend.

Ook in dit geval staan de stellingen lijnrecht tegenover elkaar. Volgens verzoeker heeft de politie eerst een charge uitgevoerd tegen de jeugd en is vervolgens een charge uitgevoerd tegen zijn groep van acht personen.

De korpsbeheerder en ook de politieambtenaren die tijdens de hoorzitting hebben verklaard, bestrijden dit. Er is volgens hen die nacht één charge uitgevoerd welke rond het vuur plaatsvond. De mutatie die naar aanleiding van de bewuste nacht is opgemaakt, is volgens B. op dat punt onjuist. Dit geldt ook voor het door B. opgemaakte verslag. Ook de nota aan de officier van justitie scheidt verwarring; deze suggereert dat er om 3.46 uur én 4.13 uur een charge is uitgevoerd.

De Nationale ombudsman is er gelet op de verklaringen die de betrokken politieambtenaren tijdens de hoorzitting hebben afgelegd van overtuigd geraakt dat er die bewuste nacht slechts één charge is uitgevoerd en de genoemde stukken onjuist dan wel onduidelijk zijn opgemaakt. Hierdoor is inderdaad de suggestie gewekt dat er die bewuste nacht een tweede charge is uitgevoerd. Hierbij speelt mee dat verzoeker geen getuige is geweest van de door hem genoemde eerste charge, en hij dit slechts van horen zeggen heeft. De Nationale ombudsman merkt nog op dat hij het betreurt dat er door deze administratieve onnauwkeurigheid misverstanden zijn ontstaan en reconstructie van de feiten pas tijdens de hoorzitting mogelijk was.

De Nationale ombudsman gaat er dan ook van uit dat er de bewuste nacht slechts één charge is geweest, tijdens welke charge J. is aangehouden.

Het is dan ook niet onjuist dat de politie tijdens de interne klachtenprocedure niet heeft erkend dat de charge die tegen verzoekers groep was gericht, de tweede charge was die nacht. De politie heeft hiermee dan ook niet gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Slotbeschouwing

Het ging er hard aan toe tijdens de nieuwjaarsnacht van 2006 in Bruchem. Omstanders hinderden de politie en de brandweer bij het blussen van een groot illegaal vuur. Er was niet alleen een groot, illegaal vuur aangericht, ook bestookten raddraaiers de aanwezige brandweer en politie met vuurpijlen en ander zwaar vuurwerk. Om de orde te herstellen en de brandweer zijn werk te laten doen, zette de politie uiteindelijk de Mobiele Eenheid en een Aanhoudingseenheid in. Maar het was ook oudejaarsnacht en verzoeker verliet vergezeld van de aanwezige zeven andere feestvierders zijn huis om burens gelukkig nieuwjaar te wensen. Het vuur op straat was te zien en ook zag hij de bussen van de ME. Terwijl verzoekers groep goed en wel op weg was, hoorden zij een commando van de ME die vervolgens direct een charge met schilden en wapenstok uitvoerde. Vervolgens werden zij een laantje ingedreven. Er vielen klappen tijdens de charge. Een van verzoekers vrienden riep "vieze vuile kankerlijers" en werd gearresteerd. De charge was gericht tegen de raddraaiers, maar verzoeker en zijn vrienden vormden voor de ME onderdeel van de mensenmenigte die weggejaagd werd. Het is te betreuren dat zij in die situatie terecht zijn gekomen.

Verzoeker stelt dat hij op een gegeven moment een commando hoorde van de ME en dat hij een klap kreeg nog voordat de ME was uitgesproken. Hij klaagt over dit politieoptreden. Gelet op de situatie rond het vuur en de belaging van politie- en brandweermensen met vuurpijlen en zwaar vuurwerk is de ME en AE terecht ingezet. Bij dergelijk ME-optreden kan nog weinig van het aanwezige publiek getolereerd worden en mag de ME met straffe hand orde op zaken stellen. Wel dient de politie in beginsel tweemaal een duidelijke waarschuwing te geven voordat een charge wordt uitgevoerd.

Onderzoek van de Nationale ombudsman met onder meer een hoorzitting met een aantal betrokkenen heeft geleerd dat de ME wel tweemaal een waarschuwing heeft gegeven. In de chaotische situatie ter plaatse is die waarschuwing wellicht onvoldoende overgekomen of doorgedrongen. Feit is dat verzoeker en zijn vrienden onbedoeld onderworpen werden aan de charge. Het is zeer aannemelijk dat verzoeker en zijn groep op een bepaald moment terecht zijn gekomen in de groep raddraaiers en dat zij slechts een deel van de waarschuwing van de ME hebben gehoord.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat politie en brandweer ongehinderd hun werk moeten kunnen doen. Wanneer omstanders een gevaarlijke situatie veroorzaken en geweld gebruiken dan mag de politie met harde hand optreden. Het is jammer als burgers die op zich geen kwaad van zins zijn in die situatie klappen krijgen. Dat neemt niet weg dat de politie geen verwijt kan worden gemaakt wanneer met de normale voorzorgen zoals een waarschuwing is opgetreden.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Zuid, is niet gegrond.

Onderzoek

Op 2 juli 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer X te Bruchem, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Zuid.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Zuid, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken politieambtenaren de gelegenheid gegeven op de klacht te reageren.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor het justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Arnhem over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Hierop werd een hoorzitting gehouden waarbij aan alle betrokkenen een aantal specifieke vragen is gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en betrokken ambtenaar G. deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeker, noch de overige betrokken ambtenaren gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman, welke op 2 juli 2007 is ontvangen, met bijlagen terzake de interne klachtenprocedure.

Het interne klachtdossier van de politie met betrekking tot verzoekers klacht.

Standpunt van de korpsbeheerder van 6 december 2007.

Reactie van verzoeker, welke op 25 januari 2008 is ontvangen.

Aanvullende stukken van de politie, welke op 15 februari 2008 zijn ontvangen.

6. Verslag van de hoorzitting d.d. 24 april 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2. Politiewet

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."